

Per transitar transformant, Renda Bàsica

Rafael Borràs
Membre de Xarxa Renda Bàsica

A finals de setembre se celebrarà el congrés de Basic Income Earth Network (BIEN). Pel que fa a les activitats presencials, la seu serà la ciutat australiana de Brisbane, però bona part del congrés es desenvoluparà en línia. El cas és

que aquest esdeveniment global acadèmic, polític, de moviments socials, i de l'activisme de la, diguem-ho així, xarxa internacional de renda bàsica, enguany es desplegarà sota l'eslògan 'Crisis and Transformation'.

Sens dubte és un eslògan encertat. La confluència de les crisis democràtica (estirabot de la plutocràcia), de pèrdua de capacitat d'integració social del treball remunerat (extensió de la pobresa laboral), econòmica (grans desigualtats, evasió fiscal a l'engròs, deute impagable, etc.), i de triple crisi ecològica (climàtica, biodiversitat i ecosistemes) fa imprescindible l'impuls de transformacions.

La Renda Bàsica (RB, en endavant) és una de les qüestions de l'agenda transformadora. No és 'la' solució o 'la' alternativa al desordre neoliberal, però és *conditio sine qua non* per construir un sentit comú alternatiu al desori actual. És, d'antuvi, inversemblant imaginar l'abordatge dels canvis en curs (robotització, digitalització, intel·ligència

artificial, entre d'altres) i les imprescindibles accions de mitigació del canvi climàtic amb les mateixes polítiques públiques del passat. La RB és una mesura realitzable, finançable amb una millora via fiscal del repartiment de la riquesa, i, alhora, modernitzadora del model socioeconòmic.

Però, abans d'avançar més, de què xerram quan fem esment a la RB? Per resumir-ho: d'una assignació pública monetària que rep periòdicament i indefinidament tota la població. Una assignació que és universal, incondicional, individual, suficient, i complementària i compatible al que coneixem com a Estat del Benestar. És universal perquè en té dret tothom, talment com en té dret a la salut o a l'educació. En ser concebuda com un dret de ciutadania és, òbviament, individual (no és una prestació familiarista) i incondicional, és a dir, no exigeix cap contraprestació. La suficiència vol dir que ha de tenir una quantia com a mínim equivalent al llindar del risc de pobresa. Val a dir que, convencionalment, aquest llindar s'ha establert en el 60 % del valor de la mitjana dels ingressos disponibles anuals equivalents de les persones en un determinat país.

En una organització social de democràcia representativa, els costos socials i polítics d'una transició de debò envers un canvi de model socioeconòmic, com el que les Illes Ba-

«En la nostra història recent, els grans canvis els ha imaginat i impulsat la societat civil»

lears necessiten sense demora, esdevenen en un fre fàctic. La

RB, en ser una garantia incondicional d'existència material per a tothom, és un veritable deslligador per esvaïr les pors socials i polítiques associades als costos de les transicions en els processos de canvis de debò.

Els canvis necessaris –per exemple, les propostes del Fòrum de la Societat Civil sobre transició social i lluita

contra la pobresa– cal afrontar-los amb diagnòs dels resultats d'allò que s'ha fet fins ara, amb innovació i superació d'inèrcies conservadores. Sobre diagnòs dues informacions d'impacte: a) Segons un recent informe de l'Associació Estatal de Directors i Gerents de Serveis Socials d'Espanya, només el 9 % de la població que viu sota el llindar de la pobresa a Espanya es beneficia de les Rendes Mínimes d'Inserció (RMI). A les Illes Balears aquest percentatge és lleugerament superior, el 10,2 %. b) El president de l'EAPN a Balears, **Xavier Torrens**, en una entrevista a *Diario de Mallorca* (30-11-2021), afirmà «fa anys que augmentam la despesa social i no es redueix la desigualtat». Les rendes per a les persones empobrides –es diguin com es diguin, i siguin més o manco 'generoses'– a més d'estigmatitzadores, són molt ineficients en la seva gestió. Per

exemple, *ElDiario.es* de 06-08-2018 informava que «l'administració (d'Euskadi) va realitzar 4,4 milions de tràmits per a la gestió de 60.000 rendes de garantia d'ingressos». En actuar *ex post*, no erradiquen el risc de pobresa, ni són eficaces per reduir les desigualtats. Potser ha arribat el bon punt de fer cas a **Albert Einstein**: «Si busques resultats diferents, no facis sempre el mateix». La RB és, en la lluita contra la pobresa i la desigualtat, quelcom estructuralment diferent de la panòplia de subsidis i ajuts condicionats perquè actua *ex ante*.

En pocs anys la RB ha passat de ser una proposta defensada en reduïts cercles acadèmics i de l'activisme, a estar present a les propostes i reivindicacions de molts moviments socials, i, també, de bastants agendes políticoinstitucionals. A casa nostra malauradament, de moment, les institucions resten d'espalltes al moviment global que reivindica un nou pacte social que inclogui la garantia incondicional a l'existència material, és a dir, la RB. Res de nou. En la nostra història recent, els grans canvis els ha imaginat i impulsat la societat civil.

D'aquestes i altres propostes engrasadores per fer front a la necessària transició social que necessitam a les nostres illes varem parlar a la jornada que va organitzar el Fòrum de la Societat Civil el passat 22 de febrer a l'Estudi General Lul·lià. En seguirem treballant per fer-les realitat.